

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Vidéki előfizetők helyegköltsége egész évre	2 "

Felőlős szerkesztő és laptulajdonos

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 11. földszint balra, (Piac felől 3-ik ajtó).

Hirdetések feladhatók a Horovitz-nyomdában, és a „Debreczen” kiadóhivatalában Darabos-u. 7.

A Szabad Iskola s Debreczen jubileuma.

Most kétszáz esztendeje, hogy Debreczen a törvény alapján a szabad királyi városok sorában foglal helyet. Ezt a történelmileg jelentős eseményt Debreczen városa fényes jubileummal kívánta megünnepelni. De közbejött a világháború. Az ünnepélyt el kellett halasztani. A béke elkövetkeztével s a normális idők beálltával bizonyára méltóan üli meg majd a város a kétszázéves örömnepet.

A tudományos és művészeti ismereteket népszerűsítő és terjesztő Szabad Iskola a hivatalos ünnepségek keretén kívül, azonban azok hatását támogatva szeretné a maga adóját Debreczen kétszázéves multja iránt leróni.

Debreczen multjának folyásáról egy komoly történelmi munka keretében a véros megbízásából bizonyára kapunk képet a jubileum alkalmával. De a nagyközönség részére, s nemcsak a város, hanem az ország közönsége számára más módon is kell e mult bemutatásáról gondoskodni. És éppen ez lenne véleményünk szerint a Szabad Iskola feladata.

A modern ismeretterjesztésnek ma-már nemcsak az élő és nyomtatott szó, hanem a vetített kép és a mozgófényképes felvétel is elsőrangú eszköze, amit csak segít feladata elérésében az élőbeszéd. Erre célzunk most. Meg kellene ismertetni itt helyben, de az ország más vidékein, sőt Németországban is ezt a várost a kétszázéves jubileum alkalmából multjával, jelenével, fejlődése változatos eseményeivel, a mindinkább veszendőbe menő specialitásokkal, típusaival, népszokásaival, művészetével stb. egyetemben népszerű előadások útján. — De ezek csak kísérői lennének azoknak a diaposzitiváknak, amelyek minden meglévő, magánosoknál, hatóságoknál felkutatható, történelmileg jelentős emlék megőrkítői, a nagyközönséggel közlői volnának.

A Szabad Iskola magára vállalná mind-

azon diaposzitivák elkészítését, amelyek egyfelől a mult emlékeinek diplomák, arcképek, ereklyék, emlékek, régi festmények, rajzok stb. megőrkítése, s a nagyközönség számára való közlése tekintetében szükségesek, másfelől pedig amelyek a jelen állapotra, vagy a veszendőbe menő népszokások, népviselet megőrkítésére kellenek. Csak az a kérelme, hogy ebben a nagy, bizonyára hosszú időt és fáradságot szükségülő munkájában támogassa e város közönsége azzal, hogy a meglévő s történelmi jelentőségű emlékeket bocsássa rendelkezésére lefotografálás céljából.

Ezért kéri a jelenlevőket, mint a helyi társadalom előkelő köreinek képviselőit, hogy támogassák a Szabad Iskolát ebben a törekvésében, s hassanak oda befolyásukkal, hogy ez az anyag összegyűjthető legyen. E támogatás nélkül a Szabad Iskola minden igyekezet hiábavaló lenne. Ezért appellál a jelenlevők jóakaratu támogatására.

Amikor azután ez a fényképes anyag együtt van, lehet gondoskodni az előadások szövegéről. Ezt elvégzi a Szabad Iskola. S ha végül kész ez is, akkor a város által tartandó jubileumi ünnepség alkalmával bemutatja a Szabad Iskola a maga népszerű előadásai során Debreczen történetét szóban és képen egyaránt. De gondoskodik arról is, hogy e diaposzitivák sokszorosítva más városok népszerű előadásokat rendező egyesületeinek is rendelkezésére álljanak, s igyekeznek módot keresni Németország ilyenmő egyesületeivel a uémetre lefordítandó előadások, valamint a képek ottani bemutatására.

SOMOSSY LÁSZLÓ

DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZAR.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

— **A polgármester** mindenre ráér. Végig látogatta például az összes iskolák vizsgáit s az eredményről beszámolt hivatalosan is. Reggel 7 órakor ott volt a tanácsülésen, amilyen időben még nem láttak érkező tanácstagokat az öreg városháza falai, ha csak nem a régi török, tatárjárások idejében nem. És a sok háborus, kolerás intézkedések közt egész észrevétlenül, de derakasan folyik a közigazgatási munka. A tűzoltóság átszervezése, muzeum- és levéltár rendezés, városi birtokok jövedelmezőbbé tétele mind folyamatban van. Mert hogy, tanácsstagoknak polgármesternek minde re akad ideje.

— **Kitűnő katonazenekar** a cseh ezred bandája. Nem kell valami tulságos zenei intelligencia ahhoz, hogy észrevegyék a füleink, hogy a zenekar tagjai egytől-egyig művész emberek. Illetékes helyen nagyon bölcsen cselekednek, ha kieszközölnék, hogy a nagyerdei parkban, legalább egyszer egy héten térzenét tarthatnának a katonazenekarral, mely sok bajainkat feledtetné igaz művészetével.

— **A kolera** nagy ijedséget keltett Debreczenben. Pedig nem volt ok a félelemre, mert aki az óvintézkedéseket betartja, aki igyekszik tisztán, higiénikusan élni s pláne, ha beoltatja magát, az nem kaphatja meg a kolerát. Nem ijedezni kell tehát, hanem cselekedni. Egyébként a hatóságok és a rendőrség derék munkájának sikerült a kolerát lokalizálni, úgy, hogy annak elterjedése most már meg van akadályozva, Lokalizáltatott az orosz fogolytáborra és szegényházra s minden remény meg van arra, hogy tovább nem is fog terjedni.

— **A watterlói csata** 100 éves évfordulója is elérkezett. A francia nemzet mindenkor nagy gándiummal szokta megünnepelni az ő szerencsés kimenetelű csatáit, de nem siránkozott soha a matterlói kudarc felétt sem. Ellenben mindnkor hangoztatta, hogy akkor nem a németek győztek (a szövetséges seregek csapást adó tábornoka német volt s az angol sereg nagy része is volt porosz), hanem egy francia tábornok késegelme miatt vesztett a francia. Mert a francia mindenre talál vigasztalást. Most például az orosz vereségért azzal vigasztalja magát, hogy a német-osztrák magyar hadseregek napoleoni, tehát hamisíthatlan francia haditechnika szerint verték uteg az orosz. Ami vigasznak elfogadható, de végeredménynek annál szomorubb.

— **Mégis csak van bőven vizünk.** Hanem a felszivattyuzása bizony nagyon rossz. Csakhogy legalább megelégték a baj okát. És pedis a kisebbik baj okozóját a rossz szivattyu-rendszert. Mert ezen segíteni lehet, ha újabb költségekkel is, de pótolni lehet a hiányokat. A nagyobb baj az lett volna, ha a kutak vízbősége bizonyult volna sivárnak, szegényesnek. Így nincs okunk a kétségbeesésre, mert kilátásunk van arra, hogy egyszer mégis csak lesz mindentekintben kifogástalan vízvezetékünk.

— **A háboru** sok minden teoriát felborított. A kard fontossága kutba esett s kitént, hogy egy jó ásó többet ér nála, a szekerészek is fontos tényezők lettek stb. Hogy a háboruhoz nemcsak háromszorosan kell a Pénz, hanem százszorosan az. Pénz öfelsege felett az Ideg, ezt nem akartuk elhinni. Pedig úgy van. És az orosz hadseregnek elfogyott minden ép idegszála. Pénze is van a muszkának csak épen idegrendszere nincs már más, csak összeroncsolt. Ezért fut olyan gyorsan, mint az őrült s olyan iramban, hogy aligha áll meg hazáig.

— **A kézfogás** rossz szokás és a kolera miatt ki is ment a divatból egy időre Debreczenben. — De hát csak egyelőre, mert mi csak lefelé vagyunk demokraták s magasabb rangu egyénektől sértésnek vesszük, ha nem nyujt kezét. Egyelőre azonban leszoktunk arról, hogy kezét nyuttunk. Persze csak a kolera miatt.

— **Karinthy Frigyes: A repülő ember.** Wittmann Viktor emléke. Egy író könyve ez a repülésről és egy szerető szívü ember forró megemlékezése meghalt jó barátjáról. Karinthy Frigyes emléket állított Wittmann Viktornak, a legkiválóbb magyar pilótának és pap rra v rázolta egyuttal azokat az impressziókat, amelyek repülés közben támadtak lelkében. Milyen szubtilis érzéseket, milyen finom hangulatokat, milyen halk érzésárnyalatokat tudott kifejezni. Aki elolvassa Karinthy értékes könyvecskéjét: lelkileg gazdagodott, mert új érzésekkel telt el, mert egy egészen új világot ismert meg, és mert egy egészen új hangszerelésü bucsu-éneknek megható melódiáit hallgatta. A füzet, melyet Wittmann Viktor jól sikerült arcképe díszít, a Modern Könyvtárban jelent meg, ára 40 fillér.

— **Az olasz háboru előzményei.** Közvéleményünk még mindig élénken foglalkozik az olasz hitszegés ügyével, mert úgy nálunk mint szövetségeseinknél is mindenki érzi, hogy itt egy olyan példátlan világtörténelmi esettel állunk szemben, amely felett aligha térhetünk valaha is napirendre. A külügyminisztérium tudvalevőleg a legújabb „Vöröskönyvé“-ben összefoglalta azokat a diplomáciai iratokat, amelyek az olasz háboru előzményeire vonatkoznak s az újabb olasz külpolitika megszédülését szenzációs módon tárják fel.

Ezt a Vöröskönyvet „Az olasz háboru előzményeiről.” címmel az Athenaeum teljes szövegében magyar nyelven kiadta s ezzel a páratlanul érdekes okmánytárt az egész magyar közönségnek rendelkezésére bocsátja. A hivatalos kiadás teljes szövegét megtaláljuk e 40 filléres népies magyar kiadásban, az olasz dip'omáciai tárgyalások részletes összefoglalásával s az összes idevonatkozó jelentések és nagyköveti táviratváltások, valamint az olasz király táviratának pontos fordításával együtt. A 40 filléres új Vöröskönyv minden könyvkereskedésben kapható.

— **Szemelvények a Korából.** Arabból fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Dr. Endrei Gerzson. Az egész világ figyelme a törökök, a mohamedánság felé fordul. Hogyne fogadnók tehát lelkesedéssel Dr. Endrei Gerzson főgimnáziumi tanárnak munkáját, mely megismertet bennünket a Koránnal, azzal a remekművel, mely gyökere a török gondolat- és érzésvilágnak, mely nélkül lehetetlen megérteni a mohamedánságot, a török erényeket és a mi modern világfelfogásunk szempontjából: hibáit is. Az érdekes könyvecske az Athenaeum népszerű vállalatának, a Modern Könyvtárban jelent meg és ára 40 fillér.

— **Pilisi Lajos: A Kárpáti harcokból.** Az Athenaeum kiadásában megjelenő Modern Könyvtár egy másután adja ki a háborus füzeteket. Köztük elsősorban haditudósítók följegyzéseit. Ezt nem csak azért helyeseljük, mert a későbbi történetírásnak fognak megtecsülhetlen anyagot szolgáltatni, hanem azért is, mert most is rendkívül, talán minden más irodalmi munkánál jobban érdeklik a nagyközönséget. Pilisi Lajos is olyan közel volt mindég a háboruhoz, hogy hallotta a lélegzését, de emellett meg volt a nyugalma az összefoglalásokhoz, a benyomások művészi feldolgozásához. Pilisi meleg és érző szívvvel írt a háboru ról — és így közel jár az olvasó szívéhez. Amellett érdekesen beszél el és nagyon finoman jellemez. — Könyvecskéjét, mely a Modern Könyvtárban jelent meg, nagy sikert jósolunk. Ára 80 fillér és minden könyvkereskedésben kapható.

x **Janatka Alajos virágkereskedése,** mely 20 év óta áll fenn Debreczenben; nagy gondot fordít arra hogy a közönség minden szezonban megkapja a maga divatos virágait. Legolcsóbb, legszolidabb beszerzési forrás, művészi kivitelű csokrokban, koszorúkban, cserpes és kiültendő virágokban. Piac-utca 59. Telefon 8—44. szám.

M e g h i v ó.

A Reichmann Ármin-féle Rőbánya R.-T.

1915 évi június hó 25-ik napján, pénteken délután fél 5 órakor a saját helyiségében tartandó

VI. évi rendes közgyűlésre.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Az 1914. évi mérleg és zárószámadás ismertetése és az erre vonatkozó felügyelő bizottsági jelentés.
3. Határozathozatal a felmentvény megadása tárgyában.
4. Egy igazgatósági és egy felügyelő bizottsági tag választása 3 évre.

Debreczen, 1915. évi június hó 8-án.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Az alapszabályokból 13. §-sa szerint szavazati joggal csak azon részvényes bír, ki részvényét a le nem járt szelvényekkel együtt 5 nappal a közgyűlés megtartása előtt társaságunk pénztáránál, a Debreceni Első Talarékpénztárnál vagy a Debreceni Hitelbanknál leteszi.

ÁRON MIKSA

sör-, bor- és szesznagykereskedés, pálinkafőzde Debreczen, Kishegyesi ut 3, Debreczen-Vásártér állomás közvetlen közelében.

Telefon 13. szám.

Telefon 13. szám.

Alapított 1867. évben.

Dreher Antal serfőzdei részvénytársaság

vezérképviselte Debreczen és vidékére. Villanyerőre berendezett üzem; a legmodernebb hygienikus berendezés. Naponta friss töltésű palaczkasör. Válogatott nagy raktár homoki- és hegyi borokban. — Mindenféle égetett és édesített szeszitalok, likőrök.

Saját főzésű seprő- és törköly-pálinkák.

Kitűnő minőségű belföldi és külföldi tea-rumok nagy választékban.

**Mindennemü
könyvnyomdai munkát
izlésesen és jutányos
árban készít:
Horovitz Zsigmond
könyvnyomdája Debreczen.**

APOLLO MOZGÓSZÍNHÁZ

Kedden és Szerdán 6 óra-
kor fél, 9-kor rendes árak.

Lábas Juczi

és több fővárosi művész
fellépte.

Legujabb háborus képek
Eredete felvétel minden harcterről.

Nem fáj a feje másnap, ha
'LITTKÉ' pezsgőt iszik

Hadbavonultakról

felvételek, nagyítások művészi kivitel-
ben eszközölhetők

NÉMETHY műtermében,
Piacz-utca 42. szám alatt.

Ha a harctéren levő hozzátartozó-
jának nagy szilvességet akar tenni,
azonnal küldjön neki egy tubus

'LYPTOL'-t,

mely ragályos betegségeket terjesztő
tetvek és más férgek ellen a legjobb.
Ára 1 korona.

Főraktár: Dr. Szelényi Árpád gyógyszerésznél Debreczen,
Piacz-utca 30. szám. „Kosuth” patika.

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piac-utca 16. szám saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Be-
tétállomány nyolcmillió korona.

Érdekközösségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekkszámok. Váltószámitolás, törlesztéses
és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások,
hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áru-
raktár, Safe-deposit (magánletépkészítés).

Affiliált Intézetek: Kábai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Flótktelep Vámospércs.

— 6 elemi vagy 2 középiskolai osztályt
végzett, egészséges fiú elsőrendű iparospályára
tanulóul felvétetik. Jelentkezhetnek délelőtt
9 órától délután 5 óráig lapunk kiadóhivata-
lában, Darabos-utca 7.

: Magyarországon egyik legrégebb, :
legjobb és legolcsóbb lap az immár
: negyvenhetedik évfolyamban levő :

„Debreczen”

Előfizetési ára helyben negyedévre 2 K 50 fill.
Megrendelhető a kiadóhivatalban: Debreczen,
Darabos-utca 7. szám alatt. Telefonszám 4—12.

Hirdetéseket a legjutányosabb árban vesz fel.

Horovitz Zsigmond könyvnyomdája Debreczen, Darabos-utca 7. szám.